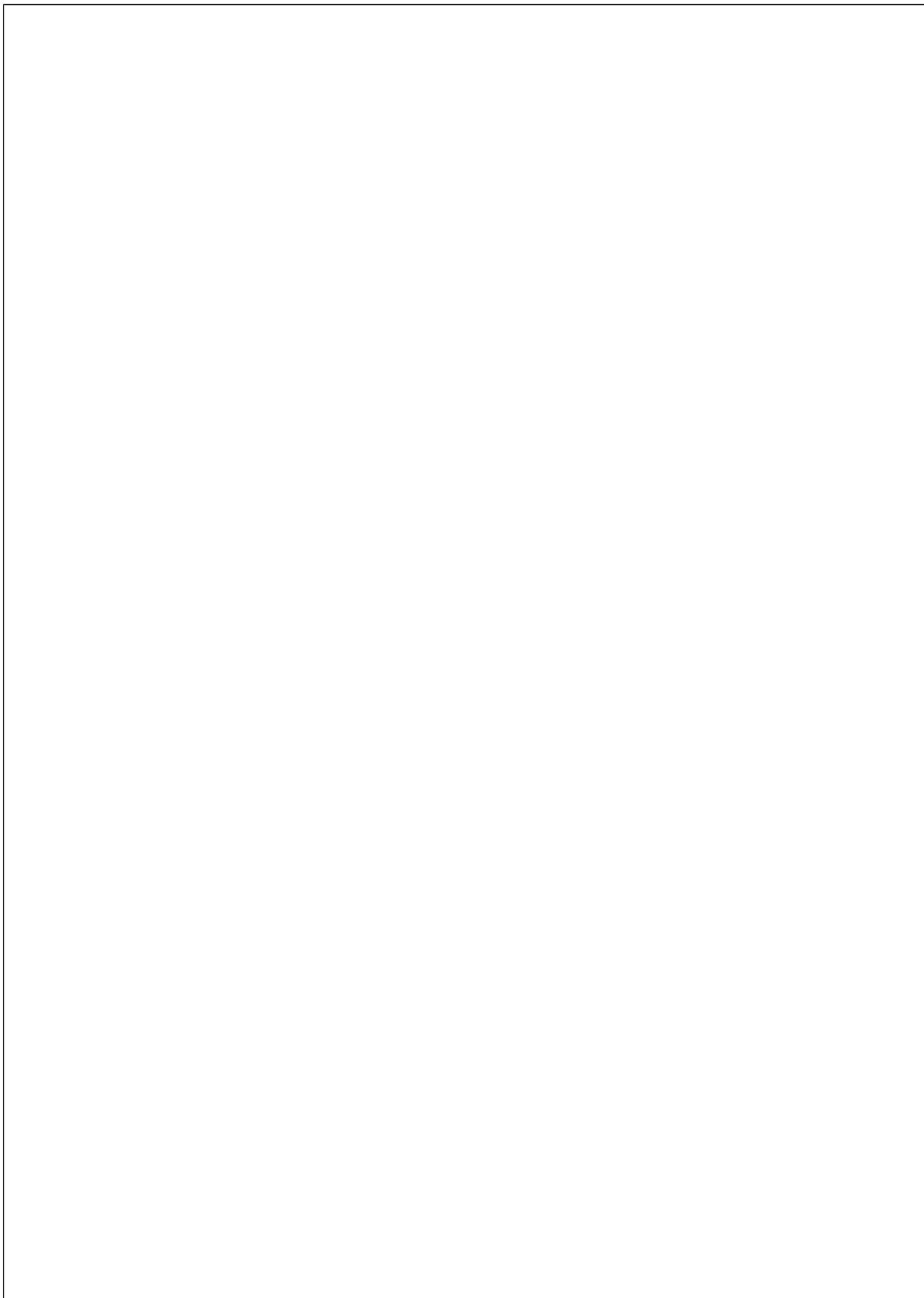

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/243212,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Stolica-Apostolska-wobec-systemow-totalitarny.html>
23.10.2026, 10:31

Międzynarodowa konferencja naukowa „Stolica Apostolska wobec systemów totalitarnych w XX wieku. Nowe spojrzenia i perspektywy badawcze” – Rzym, 28-29 października 2026

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Papieski Uniwersytet Gregoriański oraz Papieski Komitet Nauk Historycznych zapraszają do udziału w międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Stolica Apostolska wobec systemów totalitarnych w XX wieku. Nowe spojrzenia i perspektywy badawcze”.

28.10.2026

[Kościół](#)

Program

28 października 2026 r.

- 8.45 – Czteroboczny portyk Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego
Inauguracja wystawy dokumentalno-fotograficznej „Obchody milenium chrztu Polski w różnych ośrodkach Polonii na podstawie zbiorów Archiwum Kościoła i Hospicjum św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Rzymie”

Sesja I – Otwarcie

Moderator: ks. prof. Roberto Regoli, Papieski Uniwersytet Gregoriański

Oficjalne powitanie:

- 9:00-9:10 o. prof. Marka Andrews Lewisa SJ, Rektora Uniwersytetu Gregoriańskiego
- 9:10-9:20 o. prof. Marka Inglot SJ, Przewodniczącego Papieskiego Komitetu Nauk Historycznych
- 9:20-9:30 dr. hab. Karola Polejowskiego, zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej
- 9:30-9:45 *Przemówienie inauguracyjne* Jego Eminencji kard. Pietro Parolina, Sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej

Sesja II 1918-1939

Moderator: dr Johan Ickx, Archiwum Historyczne Sekretariatu Stanu – Sekcja ds. Relacji z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi

- 10.00-10.30 *Przed totalitaryzmem: Protokoły Kongregacji ds. Nadzwyczajnych Spraw Kościelnych a pierwsze starcie Stolicy Apostolskiej z bolszewizmem i skrajnym nacjonalizmem (1917-1922)*, prof. Nicolas Joseph Doublet, Uniwersytet Maltański
- 10.30-11.00 *Stolica Apostolska, Akcja Katolicka i dyktatura królewska w Jugosławii (1929-1934) reakcja Piusa XI na autorytarną budowę państwa w społeczeństwie wielowyznaniowym*, dr Ivan Zubac, Uniwersytet Josipa Juraja Strossmayera w Osijeku
- 11.00-11.30 *Stolica Apostolska a Republika Rad Węgierska z 1919 roku*, ks. prof. Tamás Tóth, Uniwersytet Katolicki Péter Pázmány
- 11.30-11.50 dyskusja
- 11.50-12.10 Przerwa kawowa

Sesja III 1939–1945

Moderator: dr Sebastian Pilarski, Instytut Pamięci Narodowej

- 12.10–12.40 *Zakonnice a nieuzbrojony opór we Włoszech (1943–1945). Dokumenty i świadectwa*, s. prof. Grazia Loparco FMA, Papieski Wydział Nauk o Wychowaniu „Auxilium”
- 12.40–13.10 *Rola dyplomacji watykańskiej w ratowaniu węgierskich Żydów podczas Szoah: analiza w oparciu o dokumenty archiwalne Stolicy Apostolskiej*, dr Krisztina Tóth, Ambasada Węgier przy Stolicy Apostolskiej
- 13.10–13.40 *Polityka reżimu ustaszowskiego wobec Kościoła katolickiego w Chorwacji i Stolicy Apostolskiej (1941–1945)*, prof. Miroslav Akmadža, dr Domagoj Novosel, Chorwacki Instytut Historyczny
- 13.40–14.00 dyskusja
- 14.00–15.00 przerwa

Sesja IV 1945–1958

Moderator: dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej

- 15.00–15.30 *Jakie działania polityczne powinni podejmować katolicy po eksperymencie totalitarnym? Wytyczne Watykanu, sprawiedliwość społeczna i wolności demokratyczne w okresie transformacji po rządach faszystowskich*, prof. Andrea Ciampani, Uniwersytet LUMSA di Roma
- 15.30–16.00 *Społeczeństwo obywatelskie i Kościół katolicki w Niemczech Wschodnich między dwoma reżimami totalitarnymi (1944–1958)*, ks. prof. dr hab. Jan Mikrut, Papieski Uniwersytet Gregoriański
- 16.00–16.30 *Ustanowienie reżimu komunistycznego w Czechosłowacji i ograniczenie stosunków dyplomatycznych ze Stolicą Apostolską w okresie od zakończenia II wojny światowej do 1950 roku*, dr Jitka Jonová, Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu
- 16.30–17.00 *Geneza i działalność antykomunistycznej grupy »Unitas« w latach 1951–1962*, ks. dr Michał Kłakus, Diecezjalny Instytut Formacji Pastoralnej w Tulonie
- 17.30–18.00 *Świadectwo głównych postaci katolickich w Rumunii wobec reżimu komunistycznego (1945–1965)*, prof. Fabian Dobos, Uniwersytet im. Al. I. Cuzy w Jassach
- 18.00–18.30 dyskusja
- 18.30 zakończenie pierwszego dnia obrad

29 października 2026 r.

Sesja V 1958–1989

Moderator: Prof. Giovanni Maria Vian, Uniwersytet Sapienza – Papieski Komitet Nauk Historycznych

- 9.00–9.30 *Reżimy totalitarne na Soborze Watykańskim II*, dr Alexandra von Teuffenbach
- 9.30–10.00 *Totalitaryzm, rasizm i wprowadzenie pojęcia ludobójstwa do konstytucji Gaudium et spes*, ks. prof. Nicola Spinato, Wydział Teologiczny w Triveneto
- 10.00–10.30 *Paweł VI i Stolica Apostolska wobec dziedzictwa totalitaryzmu XX wieku: przypadek pojednania polsko-niemieckiego*, ks. dr Łukasz Bankowski, Dykasteria ds. Komunikacji
- 10.30–11.00 *Relacje Stolicy Apostolskiej i Polski w latach 1958–1989*, ks. dr Albert Warso, Katolicki Uniwersytet Lubelski
- 11.00–11.30 *Abp Luigi Poggi – watykański dyplomata wobec komunistycznej dezinformacji (casus PRL)*, dr hab. Mariusz Krzysztofiński, Instytut Pamięci Narodowej
- 11.30–12.00 dyskusja
- 12.00–12.20 Przerwa kawowa

Sesja VI Sesja podsumowująca

Moderator: Prof. Gianpaolo Romanato (Università in Padova – Comitato Pontificio delle Scienze Storiche)

- 12.20-12.50 *Koncepcja „totalitaryzmu” w katolickiej myśli XX wieku*, prof. Philippe Chenaux, Comitato Pontificio delle Scienze Storiche
- 12.50-13.20 *Państwo totalitarne. Evoluzione di questa concezione in Spagna nel periodo dei pontificati di Pio XI e Pio XII*, ks. prof. Antón Pazos, Istituto di Studi Galiziani im. Padre Sarmiento CSIC – Comitato Pontificio delle Scienze Storiche
- 13.20-13.50 *„Wzywanie do odwagi” czy „godzenie się z nieuniknionym”? Stolica Apostolica e la Cecoslovacchia come „ideologica visita di blocco comunista” (1945-1989)*, prof. Emilia Hrabovec, Università Komenského in Bratislava – Comitato Pontificio delle Scienze Storiche
- 13.50-14.20 *Papież Jan Paweł II wobec reżimu komunistycznego in Polonia*, prof. dr hab. Wojciech Polak, Università Nicolaus Copernicus in Torun
- 14.20-14.50 *Relacje Stolicy Apostolskiej z reżimami totalitarnymi in Ameryce Łacińskiej*, prof. Gianni La Bella, Università in Modena – Comitato Pontificio delle Scienze Storiche
- 14.50-15.30 *dyskusja*
- 15.30 *zakończenie konferencji*

Convegno Internazionale di Studi
La Santa Sede di fronte ai sistemi totalitari nel XX secolo
Nuovi sguardi e prospettive di ricerca

Pontificia Università Gregoriana
28-29 ottobre 2026

28 ottobre 2026

- 8:45 – Quadriportico della Pontificia Università Gregoriana
Inaugurazione della Mostra documentaria e fotografica „Celebrazioni del Millennio del Battesimo della Polonia in vari centri della diaspora polacca sulla base dei fondi dell'Archivio della Chiesa e dell'Ospizio di San Stanislao, Vescovo e Martire, a Roma”

Sessione I^a – Apertura

Moderatore: Roberto Regoli, Pontificia Università Gregoriana
Saluti istituzionali

- 9:00-9:10 Mark Andrew Lewis, SJ, Rettore della Pontificia Università Gregoriana
- 9:10-9:20 Marek Inglot, SJ, Presidente del Pontificio Comitato di Scienze Storiche
- 9:20-9:30 dr hab. Karol Polejowski, Vicepresidente dell'Istituto della Memoria Nazionale
- 9:30-9:45 *Prolusione* di S.E.R.ma Card. Pietro Parolin, Segretario di Stato

Sessione II^a – 1918-1939

Moderatore: Johan Ickx, Archivio Storico della Segreteria di Stato – Sezione per i Rapporti con gli Stati e le Organizzazioni Internazionali

- 10.00-10.30 *Prima del totalitarismo: i verbali della Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari e il primo confronto della Santa Sede con il bolscevismo e il nazionalismo estremo*

(1917-1922), Nicholas Joseph Doublet, L-Università ta' Malta

- 10.30-11.00 *La Santa Sede, l'Azione Cattolica e la dittatura reale in Jugoslavia (1929-1934): la reazione di Pio XI alla costruzione di uno Stato autoritario in una società multiconfessionale*, Ivan Zubac, Università Josip Juraj Strossmayer – Osijek (HR)
- 11.00-11.30 *La Santa Sede e la Repubblica Sovietica Ungherese del 1919*, Tamás Tóth, Università Cattolica Pázmány Péter – Budapest (HU)
- 11.30-11.50 discussione
- 11.50-12.10 pausa caffè

Sessione III^a – 1939-1945

Moderatore: Sebastian Pilarski, Istituto della Memoria Nazionale

- 12.10-12.40 *Le religiose e la Resistenza disarmata in Italia (1943-1945). Documenti e testimonianze*, Grazia Loparco FMA, Pontificia Facoltà di Scienze dell'Educazione Auxilium – Roma
- 12.40-13.10 *Il ruolo della diplomazia vaticana nel salvataggio degli ebrei ungheresi durante la Shoah: un'analisi attraverso i documenti d'archivio della Santa Sede*, Krisztina Tóth, Ambasciata di Ungheria presso la Santa Sede
- 13.10-13.40 *La politica del regime ustascia nei confronti della Chiesa cattolica in Croazia e della Santa Sede (1941-1945)*, Miroslav Akmadža – Domagoj Novosel, Istituto Croato di Storia – Zagreb (HR)
- 13.40-14.00 discussione
- 14:00-15:00 pausa

Sessione IV^a – 1945-1958

Moderatore: Karol Polejowski, Istituto della Memoria Nazionale

- 15.00-15.30 *Quale azione politica per i cattolici dopo il tentativo totalitario? Indirizzi vaticani, giustizia sociale e libertà democratiche nella transizione post-fascista*, Andrea Ciampani, LUMSA Università – Roma
- 15.30-16.00 *La società civile e la Chiesa cattolica nella Germania orientale tra i due totalitarismi 1944-1958*, Jan Mikrut, Pontificia Università Gregoriana
- 16.00-16.30 *L'ascesa del regime comunista in Cecoslovacchia e la limitazione delle relazioni diplomatiche con la Santa Sede dalla fine della Seconda Guerra Mondiale al 1950*, Jitka Jonová, Palacky University – Olomouc (CZ)
- 16.30-17.00 *Le origini e le attività del gruppo anticomunista „Unitas” negli anni 1951-1962*, Michał Klakus, Institut diocésain de formation pastorale (IDFP) – Diocèse de Fréjus-Toulon (F)
- 17.30-18.00 *La testimonianza dei principali protagonisti cattolici della Romania contro il regime comunista (1945-1965)*, Fabian Dobos, Universita Alexandru Ioan Cuza – Iași (RO)
- 18.00-18.30 discussione

29 ottobre 2026

Sessione V^a – 1958-1989

Moderatore: Giovanni Maria Vian, Sapienza-Università di Roma – Pontificio Comitato di Scienze Storiche

- 9.00-9.30 *I totalitarismi al Concilio Vaticano II*, Alexandra von Teuffenbach

- 9.30-10.00 *Totalitarismo, razzismo e l'introduzione del concetto di genocidio nella Costituzione „Gaudium et spes”,* Nicola Spinato, Facoltà Teologica del Triveneto – Padova
- 10.00-10.30 *Paolo VI e la Santa Sede nel superamento delle eredità dei totalitarismi del XX secolo. Il caso della riconciliazione polacco-tedesca,* Łukasz Bankowski, Dicastero per la Comunicazione della Santa Sede
- 10.30-11.00 *Le relazioni tra la Santa Sede e la Polonia, 1958-1989,* Albert Warso, Università Cattolica Giovanni Paolo II – Lublino (PL)
- 11.00-11.30 *L'Arcivescovo Luigi Poggi – Un diplomatico vaticano di fronte alla disinformazione comunista: il caso della Repubblica Popolare di Polonia,* Mariusz Krzysztofiński, Istituto della Memoria Nazionale
- 11.30-12.00 discussione
- 12.00-12.20 pausa caffè

Sessione VI^a – conclusiva

Moderatore: Gianpaolo Romanato, Università degli Studi di Padova – Pontificio Comitato di Scienze Storiche

- 12.20-12.50 *Il concetto di „totalitarismo” nel pensiero cattolico del Novecento,* Philippe Chenaux, Pontificia Università Lateranense – Pontificio Comitato di Scienze Storiche
- 12.50-13.20 *Stato totalitario. Evoluzione del concetto in Spagna tra Pio XI e Pio XII,* Antón Pazos, Instituto de Estudios Gallegos Padre Sarmiento – CSIC – Pontificio Comitato di Scienze Storiche
- 13.20-13.50 *„Raccomandare il coraggio” o „tollerare l'inevitabile”? La Santa Sede e la Cecoslovacchia come „vetrina ideologica del blocco comunista” (1945-1989),* Emilia Hrabovec, Comenius University – Bratislava (SK) – Pontificio Comitato di Scienze Storiche
- 13.50-14.20 *Papa Giovanni Paolo II e il regime comunista in Polonia,* Wojciech Polak, Nicolaus Copernicus University – Toruń (PL)
- 14.20-14.50 *Rapporti tra la Santa Sede e i regimi totalitari in America Latina,* Gianni La Bella, Università degli Studi di Modena e Reggio Emilia – Pontificio Comitato di Scienze Storiche
- 14.50-15.30 discussione

International Conference
*The Holy See and Totalitarian Systems in the 20th Century.
 New Views and Research Perspectives.*

Pontifical Gregorian University
 28-29 October 2026

28 October 2026

- 8:45 am. Quadriportico of the Pontifical Gregorian University
 Opening of the exhibition entitled «Celebrations of the Millennium of the Baptism of Poland in Various Centres of the Polish Diaspora, Based on the Holdings of the Archive of the Church and Hospice of St. Stanislaus, Bishop and Martyr, in Rome»

Session I – Opening

Moderator: Rev. Prof. Roberto Regoli (Pontifical Gregorian University)

Official greetings:

- 9:00-9:10 Fr. Prof. Mark Andrew Lewis SJ, Rector of the Pontifical Gregorian University
- 9:10-9:20 Fr. Prof. Marek Inglot SJ, President of the Pontifical Committee for Historical Sciences
- 9:20-9:30 Prof. Karol Polejowski, Deputy President of the Institute of National Remembrance
- 9:30-9:45 *Inaugural Address by His Eminence Cardinal Pietro Parolin, Secretary of State*

Session II 1918-1939

Moderator: Dr Johan Ickx, Archives of the Secretariat of State - Section for Relations with States and International Organizations

- 10:00 am. - 10:30 am. *Before totalitarianism: The Minutes of the Congregation for Extraordinary Ecclesiastical Affairs and the Holy See's First Encounter with Bolshevism and Extreme Nationalism (1917-1922)*, Rev. Prof. Nicholas Joseph Doublet, University of Malta
- 10:30 am. - 11:00 am. *The Holy See, Catholic Action and the Royal Dictatorship in Yugoslavia (1929-1934); Pius XI's Response to the Construction of an Authoritarian State in a Multi-denominational Society*, Dr Ivan Zubac, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
- 11:00 am. - 11:30 am. *The Holy See and the Hungarian Soviet Republic of 1919*, Rev. Prof. Tamás Tóth, Péter Pázmány Catholic University
- 11:30 am. - 11:50 am. discussion
- 11:50 am. - 12:10 pm. coffee break

Session III 1939-1945

Moderator: Dr Sebastian Pilarski, Institute of National Remembrance

- 12:10 pm. - 12:40 pm. *Religious Women and the Unarmed Resistance in Italy (1943-1945): Documents and Testimonies*, Prof. Grazia Loparco FMA, Pontifical Faculty of Educational Sciences Auxilium
- 12:40 pm. - 13:10 pm. *The Role of Vatican Diplomacy in the Rescue of Hungarian Jews During the Holocaust: An Analysis Based on the Archival Documents of the Holy See*, Dr Krisztina Tóth, Embassy of Hungary to the Holy See
- 1:10 pm. - 1:40 pm. *The Ustaše Regime's Policy Towards the Catholic Church in Croatia and the Holy See (1941-1945)*, Prof. Miroslav Akmadža, Dr Domagoj Novosel, Croatian Institute of History
- 1:40 pm. - 2:00 pm. discussion
- 2:00 pm. - 3:00 pm. break

Session IV 1945-1958

Moderator: Prof. Karol Polejowski, Deputy President of the Institute of National Remembrance

- 3:00 pm. - 3:30 pm. *What Political Action Should Catholics Take after the Totalitarian Experiment? Vatican Guidelines, Social Justice and Democratic Freedoms in the Post-Fascist Transition*, Prof. Andrea Ciampani, LUMSA University, Rome
- 3:30 pm. - 4:00 pm. *Civil Society and the Catholic Church in East Germany Between the Twbravero Totalitarianisms, 1944-1958*, Rev. Prof. Dr Jan Mikrut, Pontifical Gregorian University
- 4:00 pm. - 4:30 pm. *The Rise of the Communist Regime in Czechoslovakia and the Restriction of Diplomatic Relations with the Holy See from the End of the Second World War to 1950*, Dr Jitka Jonová, Palacký University Olomouc
- 4:30 pm. - 5:00 pm. *The Origins and Activities of the Anti-Communist „Unitas” Group in the Years 1951-1962*, Rev. Dr Michał Kłakus, Diocesan Institute for Pastoral Formation, Toulon

- 5:30 pm. – 6:00 pm. *The Testimony of Romania's Leading Catholic Figures Against the Communist Regime (1945–1965)*, Prof. Fabian Dobos, Alexandru Ioan Cuza University of Iași
- 6:00 pm. – 6:30 pm. discussion

29 October 2026

Session V 1958–1989

Moderator: Prof. Giovanni Maria Vian, Sapienza University of Rome – Pontifical Committee for Historical Sciences

- 9:00 am. – 9:30 am. *Totalitarianisms at the Second Vatican Council*, Dr Alexandra von Teuffenbach, Independent Researcher
- 9:30 am. – 10:00 am. *Totalitarianism, Racism and the Introduction to the Concept of Genocide in the Constitution „Gaudium et Spes”*, Rev. Prof. Nicola Spinato, Theological Faculty of Triveneto, Padua
- 10:00 am. – 10:30 am. *Paul VI and the Holy See in the Face of the Legacy of 20th-Century Totalitarianism: The Case of Polish-German Reconciliation*, Rev. Dr Łukasz Bankowski, Dicastery for Communication of the Holy See
- 10:30 am. – 11:00 am. *Relations Between the Holy See and Poland in the Years 1958–1989*, Rev. Dr Albert Warso, John Paul II Catholic University of Lublin)
- 11:00 am. – 11:30 am. *Archbishop Luigi Poggi – A Vatican Diplomat Against Communist Disinformation: The Case of the Polish People's Republic*, Dr Mariusz Krzysztofiński, Institute of National Remembrance
- 11:30 am. – 12:00 pm. discussion
- 12:00 pm. – 12:20 pm. coffee break

Session VI – Concluding

Moderator: Prof. Gianpaolo Romanato, University of Padua – Pontifical Committee for Historical Sciences

- 12:20 pm. – 12:50 pm. *The Concept of „Totalitarianism” in 20th-Century Catholic Thought*, Prof. Philippe Chenaux, Pontifical Lateran University – Pontifical Committee for Historical Sciences
- 12:50 pm. – 1:20 pm. *The Totalitarian State: The Evolution of the Concept in Spain During the Pontificates of Pius XI and Pius XII*, Rev. Prof. Antón Pazos, IEGPS - Spanish National Research Council – Pontifical Committee for Historical Sciences
- 1:20 pm. – 1:50 pm. *„Call for Courage” or „Accept the Inevitable”? The Holy See and Czechoslovakia as the „Ideological Showcase of the Communist Bloc” (1945–1989)*, Prof. Emilia Hrabovec, Comenius University in Bratislava – Pontifical Committee for Historical Sciences
- 1:50 pm. – 2:20 pm. *Pope John Paul II and the Communist Regime in Poland*, Prof. Wojciech Polak, Nicolaus Copernicus University in Toruń
- 2:20 pm. – 2:50 pm. *Relations between the Holy See and Totalitarian Regimes in Latin America*, Prof. Gianni La Bella, University of Modena and Reggio Emilia – Pontifical Committee for Historical Sciences
- 2:50 pm. – 3:30 pm. discussion

Pliki do pobrania

[Program PL \(pdf, 1.75 MB\)](#)

[Program IT \(pdf, 1.6 MB\)](#)

[Program EN \(pdf, 1.63 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rzym

Centrala

Kościół

Konferencja naukowa